

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2002:2 av Olof Pontusson (s) om genomförande av barnkonventionen

Föredragande landstingsråd: Ingela Nylund Watz

Ärendet

Motionären föreslår att landstingskontorets ursprungliga förslag att 970 000 kr årligen anslås för att utveckla tillämpningen av barnkonventionen under tre år genomförs och att även frågan om att införa ett ungdomsting prövas.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att bifalla motionen

Landstingsstyrelsen har, under förutsättning av bifall till motionen, för egen del beslutat att i landstingsstyrelsens internbudget för 2003 och 2004 avsätta 970 000 kronor till enheten för samhällsmedicin som ersättning för uppdraget med att utveckla tillämpningen av barnkonventionen

Det är angeläget att ett aktivt barnperspektiv genomsyrar beslutsfattande och verksamhet inom landstinget. Det handlar bland annat om konsekvensanalyser inför olika slag av beslut, säkerställande av barnkompetens inom vissa särskilt viktiga personalgrupper samt barns och ungdomars möjlighet till inflytande och delaktighet.

För att arbetet med att utveckla tillämpningen av barnkonventionen mer systematiskt skall bli framgångsrikt krävs att den politiska ledningen i handling visar ett starkt stöd för projektet. Som en markering av frågans betydelse och för att främja efterlevnaden av barnkonventionen inom hela

Bilagor

- 1 Motion
- 2 Landstingskontorets tjänsteutlåtande 2002-08-15
- 3 Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande 2002-08-30

LS 0204-0180

landstinget, så föreslås i enlighet med motionen, att hela det belopp som krävs för att fullfölja det pågående projektet för de återstående två åren avsätts ut landstingsstyrelsens budget.

I enlighet med motionens intentioner ges, inom ramen för det pågående projektet, möjlighet att pröva frågan om att införa ett ungdomsting. Ytterligare tänkbara initiativ i mån resurser kan dessutom vara att utveckla metoder för att få in ett barnperspektiv i samband med ”patientens rättigheter”, att tydliggöra barnen som en grupp i hälsokonsekvensbeskrivningar, att arrangera utbildningar i barnkonventionen för nyvalda förtroendevalda inom landstinget m.m.

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 5 februari 2003.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 18 februari 2003.

Ärendet och dess beredning

Olof Pontusson (s) har i en motion (bilaga), väckt den 9 april 2002, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* landstingskontorets ursprungliga förslag att 970 000 kr årligen anslås för att utveckla tillämpningen av barnkonventionen under tre år genomförs, *att* även frågan om att införa ett ungdomsting prövas.

Yttranden har inhämtats från landstingskontoret och hälso- och sjukvårdsnämnden.

Landstingskontoret har i tjänsteutlåtande den 15 augusti 2002 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* som ersättning till samhällsmedicinska enheten för uppdraget med att utveckla tillämpningen av barnkonventionen inom landstinget från landstingsstyrelsen till hälso- och sjukvårdsnämnden årligen överföra 970 000 kronor åren 2003 och 2004, *att* anse motionen besvarad.

Hälso- och sjukvårdsnämnden den 24 september 2002, enligt förvaltningens förslag, avgett följande yttrande.

”Hälso- och sjukvårdsnämnden ställer sig positiv till motionärens förslag om ökade insatser inom landstinget för att genomföra barnkonventionen.

Som en markering av frågans betydelse samt att barnkonventionens efterlevnad är en angelägenhet för hela landstinget, förordas att landstingsstyrelsen till hälso- och sjukvårdsnämnden överför 970 000 kronor per år under åren 2003 och 2004 för ersättning till den samhällsmedicinska enheten för uppdraget att utveckla tillämpningen av barnkonventionen.

Detta skulle innebära både en utvidgning gällande antalet förvaltningar och bolag som kunde omfattas av utvecklingsarbete avseende genomförandet av barnkonventionen och en fördjupning av de insatser som gjorts hittills av samhällsmedicin och samverkande organisationer.”

S- och v-ledamöterna *reserverade sig* mot beslutet till förmån för sitt förslag att bifalla motionen.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 30 augusti 2002 bifogas (bilaga).

Bilagor

Motionen

Barnkonventionen antogs av FN 1989 och ratificerades av Sveriges riksdag 1990. Barnkonventionen är ett folkrättsligt dokument, i vilket synen på barn (och ungdomar upp till 18 år) som självständiga individer slås fast. Det krävs ett aktivt barnperspektiv vilket i grunden handlar om barns och ungdomars egen syn på sin tillvaro.

För landstingen, liksom för alla andra offentliga organ, gäller att Barnkonventionen skall genomsyra alla beslut som på något sätt rör barn, att barnperspektiv i lämplig omfattning skall finnas med i utredningsdirektiv, att barnkonsekvensanalyser bör göras vid alla beslut som rör barn, att barnkompetensen i hälso- och sjukvården bör stärkas, att barns och ungdomars inflytande och delaktighet i samhället ska öka m.m.

Landstingskontoret föreslog i april 2001 att 970.000 kronor årligen skulle anslås för att utveckla tillämpningen av barnkonventionen under tre år. Den borgerliga majoriteten i landstinget beslöt emellertid att endast anslå 240.000 kronor, motsvarande mindre än en fjärdedel av det föreslagna beloppet. 240.000 räcker bara till högst en halvtidstjänst och är helt otillräckligt för att uppfylla intentionerna med barnkonventionen.

Som jämförelse kan noteras att landstinget i Sörmland sedan några år har en person anställd på heltid för att få landstingets personal och förtroendevalda att förstå och tillämpa barnkonventionen, och dels en person likaledes på heltid för att genomföra landstingets ungdomsprogram. Huvudsyftet med ungdomsprogrammet är att öka ungdomarnas inflytande genom direkt dialog med politiker, och att låta dem vara en del av den demokratiska processen.

Sörmland med sina ca 250.000 invånare satsar sålunda på två tjänster medan Stockholms län med 1,8 miljoner invånare bara avsätter pengar motsvarande mindre än en halv tjänst.

Landstinget i Örebro genomförde 1998 en utbildning av samtliga styrelser och nämnder om barnkonventionen. Samma år genomfördes också ett ungdomsparlament.

Landstinget i Värmland bildade redan 1996 ett ungdomsråd som är knutet till folkhälsan. Landstinget proklamerade 1999 som barnets år. Tanken var att lyfta fram barnperspektivet i politiken. Det finns således många goda exempel på hur barnkonventionen skall kunna genomföras i vårt landsting.

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag
att landstingskontorets ursprungliga förslag genomförs
att även frågan om att införa ett ungdomsting prövas.

Stockholm den 9 april 2002

Olof Pontusson

Landstingskontoret

Kontoret har anfört följande:

Mot bakgrund av storleken på samhällsmedicinska enhetens samlade budget för olika projekt samt att den även får anslag för att utföra uppgifter som ligger nära uppdraget att utveckla tillämpningen av barnkonventionen torde beloppet som behövs för att driva projektet till stor del kunna rymmas inom enhetens egen budget. Landstingskontoret finner således inte att skillnaden mellan landstingsstyrelsens tidigare beslut om bidragets storlek och motionärens förslag vara avgörande för projektets fortlevnad. Frågan synes i stället vara av mer principiell karaktär.

Att barnkonventionen berör landstingets samtliga verksamheter kan te sig självklart, men tål dock att upprepas. Det är inte bara inom sjukvården utan även inom tandvården, kulturverksamheten, trafiken, regionplaneringen etc där handläggare, beslutsfattare skall vara medvetna om barnens rättigheter. Inom projektet har följaktligen bildats en särskild arbetsgrupp med representanter för olika förvaltningar, bolag och verksamheter.

Tydliga mål och en uppbackning från den politiska ledningen är ett par av förutsättningarna för en framgångsrik diskussion och lyckade gemensamma resultat av gruppens arbete. Med tanke på självständigheten hos verksamheterna och behovet av att från projektledningen kunna hänvisa till att detta är en gemensam uppgift för hela landstinget kan det ha en om inte annat psykologisk effekt att det verkligen uppfattas som ett landstingsstyrelsens projekt. Styrelsen ”köper” med andra ord den kompetens som finns vid samhällsmedicinska enheten och står bakom de åtgärder som företas.

Med hjälp av statistiska centralbyrån skickade Barnombudsmannen hösten 2001 en enkät till samtliga landsting med syfte att få en aktuell bild över hur arbetet med att införliva barnkonventionen ser ut. Särskilt visade BO intresse för vad som sker på den övergripande nivån i landstingen.

Med hennes egna ord hämtade från enkäten: ”Den politiska viljan är en viktig förutsättning för att barnkonventionen ska förverkligas. Ett beslut på högsta nivå ger frågan legitimitet och en fingervisning om hur man ser på arbetet.”

Under våren 2002 har samhällsmedicinska enheten varit i kontakt med BO, som visat stort intresse för det pågående projektet i Stockholms läns landsting och också öppnat dörren för ett närmare samarbete. Ett uttalat stöd för

projektet från landstingets ledning ger en fastare grund för landstingets representanter.

Beloppet som satsas på att lyfta fram barnkonventionen inom landstinget är i sammanhanget tämligen blygsamt. Som en markering av frågans betydelse samt att barnkonventionens efterlevnad är en angelägenhet för hela landstinget, förordar landstingskontoret att bidraget som erfordras för att driva det pågående projektet i sin helhet lämnas från landstingsstyrelsen för de återstående två åren.

Som motionären pekar på är beloppet som Stockholms läns landsting satsar jämförelsevis litet jämfört med några andra landsting.

Motionen har för yttrande även skickats till hälso- och sjukvårdsnämnden. I det svar som kommer därifrån har landstingskontoret erfarit att man även kommer att överlämna en rapport över projektets första verksamhetsår.

Motionärens förslag om att frågan prövas om att införa ett ungdomsting förutsetts hanteras av samhällsmedicinska enheten inom ramen för det pågående projektet.

Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen

Förvaltningen har anfört följande:

Det förslag som åberopas i motionen togs fram av den samhällsmedicinska enheten på uppdrag av och i samråd med landstingskontoret. Ansvaret för uppdraget att utveckla tillämpningen av barnkonventionen inom landstinget har därefter ålagts samhällsmedicin enligt beslut i landstingsstyrelsen. För ändamålet överförs för närvarande 240 000 kronor årligen till hälso- och sjukvårdsnämnden från landstingsstyrelsen.

Pågående arbete

Efter kontakt med olika nämnder och sjukvårdsområden har samhällsmedicin bildat en arbetsgrupp. Inledningsvis har arbetet med att förtydliga och förstärka tillämpningen av barnkonventionen och att utveckla barnkonventionens fyra portalartiklar, *barns jämlikhet*, *barnets bästa*, *barnets rätt till liv och utveckling samt barns rätt att bli hörda*, skett i arbetsgruppen. Med hänsyn till de begränsade medel och resurser som ställts till förfogande har de två första målsättningarna i samhällsmedicins förslag fokuserats nämligen:

1. Inventering av kunskap om barnkonventionen samt tillämpning i landstingets förvaltningar/bolag.
2. Genomgång av erfarenheter och genomfört utvecklingsarbete inom landsting, kommuner, barnombudsmannen m fl.

En inventering av framtida planer för barnkonventionens tillämpning i kommande beslut i respektive förvaltning har genomförts. Parallellt har inom nämnderna en implementering av barnkonventionen påbörjats, därigenom att representanterna i arbetsgruppen aktualiserat frågan inom sin förvaltning. För att möta önskemål om vidare utbildningsinsatser och utveckling av arbetsmetoder i arbetsgruppen har ett antal utbildningar genomförts som till exempel för patientnämnden, Healthy City och för hälsoplanerare.

Nätverk

För ett vidare samarbete har kontakter etablerats med barnombudsmannen, landstingsförbundet och Södermanlands läns landsting. Stockholms läns landsting/samhällsmedicin ingår härigenom både i ett nätverk mellan landsting för att utveckla arbetet med barnkonventionen samt i en särskild projektgrupp för att betona barnperspektivet i olika landstingsverksamheter.

Framtiden

Barnombudsmannen lyfter i sin senaste rapport till regeringen fram, att kommunerna hitintills hunnit längre än landstingen i sitt utvecklingsarbete. Denna rapport från barnombudsmannen har fokus på barn med funktionshinder och berör på ett särskilt sätt flera förvaltningsområden inom landstinget. Kommunförbundet Stockholms län och Stockholms läns landsting har i samverkan lagt fram ett förslag gällande ökad tillgänglighet av samhällsbetalda resor (2002 05 21). Detta är ett exempel på, att samordning av samhällsinsatser kan ske i barnkonventionens anda gällande de fyra ovan nämnda portalartiklarna. Andra tänkbara initiativ i mån av resurser är att utveckla metoder för att få in ett barnperspektiv i samband med ”patientens rättigheter”, att tydliggöra barnen som en grupp i hälsokonsekvensbeskrivningar, att utveckla ungdomsinflytande genom ungdomsting, att arrangera utbildningar i barnkonventionen för nya nämndorganisationer efter valet mm.

Med hänsyn till ovanstående och att barnkonventionen successivt skrivs in i svensk lagstiftning torde de i motionen föreslagna 970 000 kr per år i tre år (enligt ursprungligt förslag) vara ett nödvändigt tillskott för fortsatt utvecklingsarbete avseende genomförandet av barnkonventionen. Detta skulle innebära både en utvidgning gällande antal förvaltningar och bolag som kunde omfattas av utvecklingsarbete och en fördjupning av de insatser som gjorts hittills av samhällsmedicin och samverkande organisationer. Det är också viktigt att se, att satsningen gäller hela landstingsorganisationen och inte bara hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter.